

BIBLIJSKO - MOLITVENE ZAJEDNICE

SVETI PETAR I PAVAO

ODNOS OPĆE I MJESNE CRKVE

KATEHEZA U NASTAVKU

ODNOS MJESNE I OPĆE CRKVE

Iz Novozavjetnih tekstova jasno je uočljivo da se izraz „**ekklesia**“ upotrebljava u više značenja. To je konkretna grupa onih koji se sabiru da bi slavili Euharistiju. To je isto tako zajednica vjernika u jednome mjestu (**Crkva Božja u Korintu, Crkva u Jeruzalemu, Rimu ...**) a nekad je „**ekklesia**“ cjelokupnost svih onih koji vjeruju u Krista, tj. upotrebljava se za **cjelokupnu Crkvu**, tako npr. u **1 Kor 12, 27**. Kako su često identične stvarnosti konkretna zajednica koja se sabire na Euharistiju i zajednica vjernika u jednom mjestu (gradu ili selu), to želimo ovdje promatrati odnos između mjesne Crkve i opće Crkve.

Navodimo ovdje riječi velikog teologa **Karla Rahnera**: „**U svakoj je zajednici prisutna opća Crkva**“: Konkretna je zajednica „**mjesto događanja**“ Crkve. Težište novozavjetnih spisa također je na konkretnoj zajednici. Za Novi zavjet **ekklesia** je prvenstveno i konkretna zajednica u nekoj prostoriji, kući, gradu, a tek u drugom redu skup svih mjesnih ili pojedinačnih Crkava u općoj Crkvi. **Novozavjetni spisi na neki način indukatino idu prema općoj Crkvi**, dok im je primarna i neposredna stvarnost konkretna kršćanska zajednica. Crkva raste (tako se to događa i danas u svijetu) utemeljivanjem, razvijanjem i produbljivanjem života pojedinih konkretnih zajednica.

Značenje pojma

Za vjernike koji su u Krista povjerovali, upravo je konkretna zajednica neposredno iskustvo Crkve Božje. Upravo u zajednici vjernik doživljava biće Crkve, tu on doživljava da je laik (laos grč. Član naroda Božjeg), da je ud u Tijelu povezan s drugima u jedno zajedništvo. Tu u konkretnoj zajednici vidi se kako **Crkva Kristu rađa nove članove po sakramentu Krsta.** **Konkretna zajednica prostor je slavljenja Euharistije, slavljenja sakramenata. To je prostor naviještanja Riječi Božje, brige za potrebne, bolesne i siromašne.**

Povijest razvoja

Gledajući povijesna zbivanja, vidimo da se naglasak polako s **konkretne zajednice premještao na opću Crkvu**. Sve se više gubi kategorija „**Crkve Božje u Korintu**“, a pojam Crkve sve se više primjenjuje na opću Crkvu. **Što je uzrokovalo tu situaciju?** Jedan od odlučujućih momenata bila je svakako i okolnost da kršćanstvo postaje državna vjera, da se sve više poklapa s granicama rimskog carstva i postaje obvezno za sve građane rimskog carstva nakon milanskog edikta 313.g. To je onda uzrokovalo da se i Crkva počinje „globalno“ promatrati, **pa polako iščezava poimanje „eklesie“ u smislu konkretne zajednice, a sve više jača u značenju opće Crkve.**

Ovdje ne želimo reći da je pojam „**ekklesie**“ u smislu opće Crkve manje vrijedan. On je zasvjedočen u apostolskim spisima (**Mt 16,18; 1 Kor 12,27**) i ima svoj puni sadržaj, ali je šteta što se je konkretna zajednica počela sve manje prepoznavati kao „**Crkva Božja u...**“. **Jedno ne bi smjelo biti na štetu drugoga.** Trebalo bi snažno posvijestiti da se određene zgrade upravo zato i zovu „crkve“ jer se u njima sastaje Crkva. Koliko kršćana na pitanje što je Crkva, pomisli najprije na svoju konkretnu zajednicu, a često misleći i na zgradu.

Odnos opće i mjesne Crkve

Da bismo vidjeli kakav je odnos mjesne i opće Crkve, pogledajmo kakav je odnos pojedine konkretne zajednice prema drugim zajednicama. Pavao često nasuprot Korinćana spominje i druge zajednice u kojima djeluje on i njegovi suradnici. Korinćanima piše: „Zato upravo poslah k vama Timoteja, koji mi je dijete ljubljeno i vjerno u Gospodinu, da vas podsjeti na naputke moje u Kristu, kako posvuda, **u svakoj crkvi učim**“ (1 Kor 4,17).

U svakoj je zajednici Crkva Božja

U svakoj se zajednici događa Crkva Božja. U svakoj je prisutan uskrsnuti Gospodin, a zajednice su među sobom povezane vjerom, suradnjom, pomaganjem, istim načinom života i – što iz gornjih tekstova zaključujemo apostolovim „**naputcima**“ - smjernicama koje Pavao daje Crkvama. Rastom tih zajednica, raste onda iznutra i Crkva Božja. Analizirajući novozavjetne tekstove o Crkvi ne možemo zaključiti da bi opća Crkva bila jednostavan puki zbroj mjesnih Crkvi, da bi pojedine zajednice bile „dijelovi“ velike, opće Crkve. **Opća Crkva nikako nije jednostavni administrativni skup svih zajednica u organiziranu cjelinu. Ona je više od toga.** Kao što i pojedina mjesna Crkva nije „broj“ u općoj Crkvi. **Ona je više od toga. Kako i gdje se onda događa Kristova Crkva?**

Teško je za to naći odgovarajući adekvatni izraz. Upravo činjenica da apostolski spisi izraz „ekklesia“ upotrebljavaju i za mjesnu Crkvu i za opću Crkvu navodi nas na zaključak da se **jedna te ista Kristova Crkva snagom Duhova događa kako u pojedinoj konkretnoj zajednici, tako i na planu opće Crkve**. Možda je tome najbliža usporedba o prebivanju duše u tijelu. Koja je kako u pojedinom dijelu tijela, tako i u čitavom tijelu. **Crkva se ne da lomiti na „dijelove“, ona je Duhovna stvarnost koja samo kao sociološki fenomen može imati „dijelove“**. U svakoj mjesnoj Crkvi pulsira život i dinamika cijele Crkve, u svakoj se takvoj zajednici događa i živi biće Kristove Crkve. To nam nije do kraja shvatljivo, jer **Crkva je stvorenje Duha, ona je otajstvo**, kako ćemo to vidjeti kasnije u jednoj od Kateheza.

Jeruzalem je sjedište

Ovime otvaramo i drugo pitanje: **koji je odnos pojedine zajednice, mjesne Crkve prema rimskoj Crkvi?** Povezujući elemenat, kako nam to svjedoče apostolski spisi, u prvom stoljeću kršćanstva, koji je zajednice na neki način „sabirao“, „povezivao“ bio je vezan uz mjesto iz kojeg je kršćanstvo i pošlo u svijet, a to je bio Jeruzalem. Sve do svojeg političkog, vjerskog i materijalnog razorenja (70.g.p.Kr.). **Jeruzalem je imao određeno časno mjesto, budući da je bio poprište spasenjskog događanja, Isus je u njemu trpio, umro i uskrsnuo.** Tu se je rodila Crkva, tu je Duh sišao na pouskrsnu zajednicu Isusovih učenika, tu je u samom početku bila većina apostola.

Stoga nije čudo da i sam Pavao želi svoj apostolski i misionarski rad na utemeljivanju i razvijanju pojedinih kršćanskih zajednica staviti u zajedništvo s Jeruzalemskom Crkvom. Pavao nas sam o tome izvještava:

„Zatim, nakon četrnaest godina, opet uziđoh u Jeruzalem s Barnabom, a povedoh sa sobom i Tita. Uziđoh po objavi i izložih im – napose uglednijima – Evandjelje koje propovijedam među poganima, da ne bih možda, ili da nisam trčao uzalud.

..... i spoznavši milost koja mi je dana, Jakov, Kefa, i Ivan, smatrani stupovima, pružiše meni i Barnabi desnice zajedništva: mi ćemo među pogane, a oni među obrezane. Samo neka se sjećamo siromaha, što sam revno i činio“ **(Gal 2, 1-9,11)**.

Jednako tako nakon svojega obraćenja Pavao smatra potrebnim doći u Jeruzalem i potražiti Kefu (Petra) i ostati kod njega neko vrijeme (**usp. Gal 1,18**). Sigurno da je za to imao prave razloge nakon što je spoznao uskrsnulog Gospodina i njegovu Crkvu. **Pavlovo zajedništvo s jeruzalemskom crkvom bilo je sasvim konkretno, kako su mu to i preporučili „stupovi“ Jeruzalemske Crkve Jakov, Kefa i Ivan.** O tome nam svjedoči i njegova poruka Rimljanima (**Rim 15,25-27**).

Druge Crkve smatra na neki način „dužnicima“ jeruzalemske Crkve, jer su upravo po njoj primili Evanđelje. Pavao nosi u Jeruzalem „caritas“, materijalna dobra kojeg su sabrale Crkve u Makedoniji i Ahaji, kako bi se nekako odužile za duhovna dobra koja su od jeruzalemske Crkve primili. Ovdje je zanimljiva i jedna druga okolnost. Pavla je na njegova misijska putovanja među pogane uputila Crkva u Antiohiji, kako to svjedoče Djela apostolska **(Dj 13,1-3).**

A ipak Pavao i Barnaba osjećaju se odgovorni jeruzalemskoj Crkvi . Pavao upravo toj Crkvi i njezinim apostolima izlaže „**milost koja mu je dana**“. I kada u Antiohijskoj Crkvi nastaje spor glede ulaska pogana u Crkvu, ona šalje svoju delegaciju u jeruzalemsku Crkvu da se tu raspravi i odluči. O jeruzalemskom saboru već smo govorili u jednoj od prethodnih kateheza.

Rim postaje središte

Nakon razorenja Jeruzalema, Rim postaje pomalo novo središte sabiranja mjesnih Crkvi. **Tri su temeljna razloga za to: prvo**, u vjeru te zajednice ugrađeno je naviještanje dvojice najvećih apostola Crkve, apostolskih prvaka Petra i Pavla. Njihovo naviještanje i njihova mučenička smrt toj je zajednici dalo poseban ugled. **Drugi** je razlog upravo sam Petar, koji stoji na čelu te zajednice, a koji je „stijena na kojoj Krist gradi svoju Crkvu“, i **treće**, nakon Petrove smrti (a to smo radili u katehezi o ustroju Crkve) mjesne Crkve u rimskim biskupima prepoznaju Petrove nasljednike sabiratelje cijele Crkve u jedinstvu i ljubavi.

CRKVA JE SVETA

CRKVA JE SVETA

Druga osobina koja je onda i kriterij Isusove Crkve, **jest da je ona sveta**. Takvom je, kao što smo rekli, prepoznaje sabor u **Carigradu 381. g.**

Što znači da je Crkva sveta?

Zašto u to treba vjerovati?

Neće li ova tvrdnja kod mnogih izazvati negodovanje, smijeh, kada nam i povijest i svakodnevno iskustvo svjedoči da ni članovi Crkve nisu imuni od grijeha.

Naoko suprotno gornjem naslovu, moramo reći da je Crkva grešna, da ima iskustvo grijeha i slabosti. Nije tako samo sada, tako je to bilo od samoga njezinog početka.

O tome nas izvještavaju već:

Djela apostolska i drugi apostolski spisi.

Sjetimo se samo bračnog para Anaje i Safire (Dj 5.), pa situacije koju opisuje **Pavao u korintskoj zajednici** kao što je rodoskvrnuće, neobično slavljenje Euharistije.

Luka nam u Djelima govori o sporu koji je izbio zbog zanemarivanja udovica helenističkih kršćana u jeruzalemskoj crkvi.

Apostol Jakov u svojoj poslanici oštro napada socijalne razlike:

Iskustvo grijeha u crkvi

„Braćo moja, vjeru Gospodina našega Isusa Krista slavnoga ne miješajte s pristranošću. Dođe li na vaš sastanak čovjek sa zlatnim prstenjem, u sjajnoj odjeći, a dođi i siromah u bijednoj odjeći, i vi se zagledate u onoga što nosi sjajnu odjeću te reknete: Ti stani – ili sjedni – ondje, podno podnožja moga“, niste li u sebi pristrano sudili te postali suci što naopako sude“ (**Jak 2,1-6**).

U čemu je svetost Crkve?

Tako je bilo nekada, tako je to do dana današnjega.

Crkvu uvijek prati iskustvo grijeha.

Ta njezino je poslanje upravo u tome da sabire grešnike, pa da navijestivši im Kristovu riječ izazove u njima obraćenje života, kako je to za svojega zemaljskog života činio i sam Isus. No ipak, usprkos svega toga tvrdimo da je Crkva sveta. Očito je da onda taj pojam treba dobro razjasniti.

Jednako se tako moramo čuvati krivog, neispravnog „spašavanja“ svetosti Crkve.

UILOGA
Duha Svetog
u
životu vjernika

Tako čine oni koji u Crkvi posebno izdvajaju „svete“ članove pa s njima poistovjećuju biće Crkve. Očito da se svetost Crkve ne temelji na njenim članovima, na njihovom moralno-religioznom djelovanju, već da nju moramo potražiti negdje drugdje. Nju moramo potražiti u Bogu posvetitelju i njegovom Duhu Svetom po kojem posvećuje svoju Crkvu. No prije toga valja razjasniti temeljni pojam u ovom razmišljanju, a to je pojam **„svet“**.
Koji je sadržaj toga pojma?

Određivanje pojma

Zanimljivo je da ga nalazimo u svim religijama, pa je on još i prije Objave Abrahamu religijska kategorija.

Sve religije poznaju npr. **sveta mjesta, svete predmete, svete čine, svete osobe, svete rijeke i sl.**

Pojam „svet“ poznaje i Stari Zavjet. To je 'kadoš' (hebr. 'kadosch'). „Svet“ uvijek dolazi u smislu nekog odjeljivanja, ograđivanja, izabiranja za Boga, izuzimanja od svakidašnje upotrebe od profanog.

Nešto postaje sveto ako se odijeli od profane upotrebe.

Nešto postaje sveto ako se odijeli od profane upotrebe (pro-fanum, lat = biti pred posvećenim mjesto, od fanum, fas-num =svetište, u hramu).

U tom smislu pozadina je uvijek kultna, jer posvetiti nešto, znači izuzeti od svakidašnje profane upotrebe i usmjeriti to prema Bogu.

Bog je eminentno svet jer je odijeljen od ovoga svijeta i njegove profanosti.

To je kategorija svih religija.

U tom se smislu u grčkom upotrebljava pojam „**hagios**“, a u latinskom „**sanctus**“.

Novozavjetno značenje

Novozavjetni pojam „svet” počiva na starozavjetnom sadržaju ali ipak donosi dvije bitne novine.

Prva je u samom **subjektu** posvećenja. Po novozavjetnim spisima posvetiti može samo Bog, a ne čovjek. Kako je to bilo prisutno u židovstvu a i u religijama. Tako se posvećenje po Pavlu događa kao Božji čin kako nam svjedoči u pismu Solunjanima:

„A sam Bog mira neka vas posvema posveti, i cijelo vaše biće – DUH vaš i duša i tijelo – neka se besprijekornim savršenim sačuva za Dolazak Gospodina našega Isusa Krista“ (1Sol 5, 23).

Da je to doista Božji čin, da je on po svojem sadržaju odabiranje koje čini Bog svjedoči i drugo Pavlovo pismo Solunjanima **(2 Sol 2,13)**, kao i početak poslanice Efežanima **(Ef 1,4)**.

DUH
ŠVETI,
ŽIVOTNI
DAH
CRKVE

Sadržaj je, dakle, ostao isti:

to je odjeljivanje za Boga, izabiranje za Boga, ali je – kako nam to svjedoče novozavjetni spisi – Bog odabire, odjeljuje, izdvaja: **on je onaj koji posvećuje**. To se posvećenje događa po Kristovom otkupiteljskom djelu.

Tako za Korinćane upravo Krist znači njihovo posvećenje **(1Kor 1,30)**.

Korinćane je Bog izabrao, stavio ih „u Krista“ koji je postao njihovo svećenje. Korinćani su se, naime, oprali i posvetili i opravdali u Imenu Gospodina našega Isusa Krista i u Duhu Boga našega **(1 Kor 6,11)**. **Potvrđujemo**, to posvećenje čini Duh Sveti, Duh Božji.

To Pavao svjedoči i u poslanici Rimljanima govoreći o Duhu posvetitelju **(Rim 1,4)**.

Evo opet poslanice Korinćanima:

„Pavao po Božjoj volji pozvan za apostola Krista Isusa, i brat Sosten, Crkvi Božjoj u Korintu – posvećenima u Kristu Isusu, pozvanicima, svetima, sa svima što na bilo kojem mjestu prizivlju Ime Isusa Krist, Gospodina našega, njihova i našega“ (1Kor 1,1-2).

Vjernici su sveti jer su posvećeni u Isusu Kristu, jer su pozvani (odabrani). Oni su kao Crkva Božja u Korintu posvećeni u Isusu Kristu, izabrani i pozvani.

Izabranje u Isusu Kristu

Ne postoje dakle sveci koji bi sami sebe mogli takvima učiniti, već samo „pozvani sveti“, „posvećeni u Isusu Kristu“.

Tako je aktivno posvećivanje čovjeka moguće samo ako ga je Bog najprije izabrao i posvetio.

Tako je uvijek Bog onaj koji po svojem Duhu posvećuje. To posvećenje onda čovjek razvija kao svoju osobnu vrlinu.

Druga novina koju nam donose novozavjetni spisi jest u tome, **da se pojam „svet“ odnosi samo na ljude**. Ne više na mrtve stvari, objekte. Tako novo zavjetni spisi ne poznaju svete stvari, sveta mjesta, svete čine i sl. **Svet može biti samo čovjek i to samo tako da ga Bog u Duhu svojemu posveti uvijek i uvijek je čovjek predmet posvećenja, poziva, izbora Božjeg po Duhu.**

LECTIO DIVINA

Crkva je sveta

Sada će nam biti razumljivije što znači tvrdnja da je Crkva sveta.

Isusova Crkva ukoliko je u Kristu od Boga pozvana kao zajednica vjere.

Crkva je sveta jer ju je Otac po Duhu pozvao, „**izdvojio**“, izabrao iz ovoga svijeta, **tako da ona jest u ovom svijetu, ali nije od svijeta (Iv 17,16).**

Bog je dakle onaj koji Crkvu poziva i čini svetom, Bog koji na nju izlijeva Duha posvetitelja, on je onaj koji je „opravdava“ (Rim8,32). To je Božje djelo.

Zato je svetost Crkve predmet vjere: „Vjerujem u ... Crkvu“ i to one vjere kojom vjerujemo u Duha Svetoga. Vjerovati u svetu Crkvu znači vjerovati u ovo Božje izabranje i poziv kojim Crkvu izabire iz ovoga svijeta i po svojem je Duhu posvećuje. To je nešto što je izvan našega iskustva, nedostupno našoj neposrednoj spoznaji, predmet vjere.

Svetost po Duhu

Ovdje je u vezi s tim zanimljivo spomenuti i staru krsnu formulu kao vjernički izraz upravo takve Crkve. Ona je glasila: „**Vjerujem u svetoga Duha u svetoj Crkvi na uskrsnuće tijela**“.

Bog je taj koji Crkvu posvećuje i čini po svojem Duhu od nje „**općinstvo svetih**“. Ljudi bi sami po sebi bili „**općinstvo grešnika**“ usprkos svih svojih nastojanja, askeza i vrlina, jer kako nam svjedoči Ivan: „**Reknemo li da grijeha nemamo, sebe varamo, i istine nema u nama**“ (1 Iv 1,8). Crkva se nikada ne bi mogla sama opravdati i posvetiti. Ona je sveta jer ju je Bog „izdvojio“, i uzeo sebi u službu, izabrao, posvetio po svojem Duhu otkupiteljskim djelo Isusa Krista.

Ali ta činjenica jest ujedno i njezin zadatak.

Ostvarivati i živjeti tu svoju novu egzistenciju, svoje izabranje.

U tom smislu Pavao opominje i moli Efežane:

„Zaklinjem vas, dakle, ja, sužanj u Gospodinu: sa svom poniznošću i blagošću, sa strpljivošću živite dostojno poziva kojim ste pozvani. Podnosite jedni druge u ljubavi; trudite se sačuvati jedinstvo Duha Svetoga svezom mira. Jedno tijelo i jedan Duh – kao što ste i pozvani na jednu nadu svoga poziva. Jedan Gospodin, Jedna vjera. Jedan krst. Jedan Bog i Otac sviju, nad svima i po svima“ (Ef 4,1-6).

Poziv na svetost

Na tu nakanu Pavao i moli za Solunjane da ih „Bog učini dostojnima poziva i snažno dovede do punine svako njihovo nastojanje oko dobra i djelo njihove vjere“ **(2 Sol 1,11)**.

Upravo tu leži najdublji razlog zašto je II Vat. sabor u svojoj dogmatskoj konstituciji o Crkvi proklamirao da su svi krštenici pozvani na svetost i to snagom svojega krštenja, snagom svojega izabranja, činjenicom da su sveta Crkva Božja. Ovdje je važno uočiti da se na radi samo o nekom poticanju koji bi sabor dao krštenicima, već o proklamaciji čiji je sadržaj proistekao iz bića Crkve.

Isus Krist - Duh životvorni